

Ten eerste

Waar blijft mevrouw de premier?

Vrouwen als president of premier zijn in veel landen heel gewoon, maar het o zo geëmancipeerde Nederland blijft achter. Hoog tijd voor verandering.

Door **Ariejan Korteweg** Foto's **Freek van den Bergh**

De PvdA is het aan haar stand verplicht de eerste vrouwelijke premier van Nederland te leveren.' Die boodschap stuurde Diederik Samsom onlangs de wereld in. Ook beloofde hij dat bij regeringsdeelname van de PvdA een vrouw vicepremier of fractievoorzitter wordt. Als hij vandaag tot lijsttrekker van de PvdA wordt gekozen, zal hij daar aan worden gehouden.

Het wordt tijd ook. Engeland is met Theresa May aan zijn tweede *prime minister* toe, Angela Merkel bestiert al elf jaar de bondsrepubliek Duitsland en daarmee de facto Europa. Finland, IJsland, Denemarken, Noorwegen – ze hadden of hebben allemaal een vrouw als premier of president. We kunnen nog Australië, Argentinië, Brazilië, Liberia, India en Pakistan noemen. In Frankrijk haalde Ségolène Royal in 2007 47 procent van de stemmen bij de presidentsverkiezingen. De VS liepen op een haar na de eerste vrouwelijke president mis.

En dat egalitaire, geëmancipeerde Nederland? Het had een koningin, en nog een en nog een. Dat was toeval, als het om gelijke rechten voor mannen en vrouwen gaat, valt aan erfopvolging weinig eer te behalen. In de Nederlandse politiek is het plafond voor vrouwen van gewapend glas. Marianne Thieme was de afgelopen vier jaar de enige vrouwelijke

In de Nederlandse politiek is het plafond voor vrouwen van gewapend glas

lijsttrekker in de Tweede Kamer. Daar is meer aan de hand dan een samenloop van omstandigheden.

'Er moet nog een vrouw bij.' Decennialang was dat de voornaamste reden om een vrouwelijke minister te benoemen: allemaal kerels en hooguit één vrouw – zo was het patroon van wel elf naoorlogse kabinetten. In haar boek *Hare excellentie* schetst politicoloog Monique Leyenaar de vooroordelen. Vrouwelijke politici die stevig discussiëren worden als 'kijvende wijven' neergezet, elke bewindsvrouw die aantreedt, krijgt de vraag hoe ze haar werk met de zorg voor kinderen gaat combineren.

Dat kinderen een factor vormen, is onmiskenbaar. Van de 33 naoorlogse vrouwelijke ministers hadden er negen op het moment van aantreden nog kinderen thuis. Die van de meeste anderen waren al het huis uit.

Of het ook leuk is om het tot minister te brengen? 'Jij, dat uitgeperste citroentje, bent nog wel steeds degene die om elf uur 's avonds plaatsneemt op de achterbank van de dienstauto', vertelt oudminister Liesbeth Spies in *Hare excellentie*. 'Dan kijk je naar links en staan er drie van die tassen. En dan weet je één ding zeker: als ik ze vannacht niet leeg lees, heb ik er morgen nog meer.'

Kinderen, loodgieterstassen, excuustruusen, mannen zonder twijfel – wordt het niet eens tijd ook hier de laatste obstakels voor mevrouw de premier uit de weg te ruimen?

'Ik heb nooit gemerkt dat je niet kunt bereiken wat je wilt'

MONA KEIJZER

(48) is Kamerlid voor het CDA, ze staat tweede op de lijst voor de komende verkiezingen. Ze heeft vijf zonen.

Op een dag moest er een VW Transporter vol vis naar Zwolle. Mijn vader zei: Mona, wil jij dat doen? Ik aarzelde, had pas net m'n rijbewijs. Kom op, zei m'n vader, dat kun je best.

'Zo heb ik dat van huis uit meegekregen. Volendam is een matriarchale samenleving. De mannen zijn op zee, de vrouwen bestieren alles wat achterblijft. Die zijn eigengereid, daadkrachtig, hardwerkend.

'Er moet nu eenmaal voor de kinderen worden gezorgd. Ik heb zelf alle varianten gedaan, van twee dagen werken tot vijf. Die vijf jongens beperken me helemaal niet. De jongste is nu 13, we zijn in een andere fase. Mijn man werkt, maar is op woensdag thuis. De volgende generatie doet het alweer anders. Mannen krijgen in de gaten hoe leuk het is bij de opvoeding betrokken te zijn. Tegen vrouwen zeg ik altijd: stop niet helemaal met werken, hou contact met de arbeidsmarkt.

'Er zijn best vrouwen met jonge kinderen en een zware

baan. Maar het moet ergens vandaan komen. Vriendinnen zie ik veel minder sinds ik Kamerlid ben. En hardlopen doe ik nog maar twee keer per week.

'Als er vijf capaciteiten worden gevraagd voor een baan, zegt een man: ik heb er sowieso twee, ik ga ervoor. Onterechte bescheidenheid zit vrouwen in de weg. Het verschil kan ook in selectieprocedures schuilen: een commissie kiest degene die het meest op hen zelf lijkt. Als daar veel mannen in zitten, blijft het systeem in stand.

'Mijn vrouw-zijn heeft nooit invloed gehad op hoe ik bejegend word. Je kunt ermee spelen natuurlijk, je zit wel in de politiek om je doelen te bereiken. Echte obstakels voor een vrouwelijke premier zie ik niet. Het is een kwestie van tijd. Je hebt een vrouw nodig die het wil en kan doen. Verder is dit vooral ook een Haags ding en een discussie van hoogopgeleiden. Ik heb nooit gemerkt dat je niet kunt bereiken wat je wilt. Vrouwen zijn nu eenmaal van het soort dat kindjes krijgt. En baas van de Shell in deeltijd, dat bestaat niet.'

ANCILLA VAN DE LEEST

(31) is lijsttrekker van de Piratenpartij

'Nederland is echt niet zo'n voorbeeldland als we denken'

Ik ben de vrouwelijke lijsttrekker van een mannenpartij. Daar kan ik niet omheen. Al is het bij de Piratenpartij wel een trend om vrouwen als lijsttrekker te hebben. Dat zie je in het Europees Parlement, op IJsland ook. Vrouwen zijn toch pragmatischer, meer van het onderhandelen. We denken eerder aan het belang van de groep en minder aan de eigen carrière. Mannen verliezen zich sneller in details, wij houden het grote plaatje in de gaten.

'Als ik er *Pluche* van Femke Halseth op nasla, dan kunnen kinderen geen doorslaggevend probleem vormen. Ik heb alleen twee katten, dat moet ook kunnen. Al m'n vrije tijd – ik werk als *lead privacy advisor* bij Brunel – gaat naar de politiek.

'Wat kinderopvang en gelijke kansen aangaat is het hier redelijk goed geregeld. Het verschil zit eerder in diepliggende vooroordelen. Ik woonde een tijdje in Berlijn, daar merk je dat het denken verder is.

'Het politieke landschap is aan het verhard. Dan is een vrouw

een welkome afwisseling. Al draagt een vrouw als May ook een hard en mannelijk beleid uit. Mannen proberen meer dingen uit, gaan ze op hun bek, dan doen ze het vrolijk opnieuw. Kijk naar Rutte: sorry zeggen en weer premier willen worden.

'Vrouwelijke waarden, dan denk ik aan compassie, zorgen, dialoog. Vrouwen willen zich in de ander verplaatsen, proberen te begrijpen waar die vandaan komt. Dat is wat ik in de politiek ook wil. Als ik erover nadenk, kan ik geen vrouwen noemen die dat als regeringsleider uitdragen.

'We denken in Nederland dat we geëmancipeerd zijn. Als kind woonde ik in België. Ik was op school goed in sport. Zodra we naar Nederland verhuisd waren, was dat afgelopen. De leraren lieten de meisjes niet meedoen met honkbal en dergelijke. Dat zie ik nu als seksistisch. Nederland is niet zo'n voorbeeldland als wel gedacht wordt.

'Ik verwacht wel dat ik nog een vrouwelijke premier zal meemaken. Maar voorlopig zie ik nog niemand aankomen.'